MINORITĂŢI ETNICE ÎN TOPONIMIA ACTUALĂ DIN OLTENIA ŞI MUNTENIA: ŢIGANII

IUSTINA BURCI
Academia Română
Institutul de Cercetări Socio-Umane
„C. S. Nicolăescu-Plopşor”
Craiova

În economia numelor de locuri actuale, cercetarea etnonimelor s-a dovedit a fi o alegere necesară nu numai pentru cunoaşterea tuturor aspectelor din evoluţia toponimiei, ci şi în folosul altor ştiinţe (istorie, etnografie, demografie, sociologie etc.), prin aportul de informaţie pe care aceasta îl poate oferi. Toponimia păstrează numele mai tuturor populaţiilor străine care s-au perindat pe teritoriul ţării noastre, afirma lingvistul Iorgu Iordan, iar o analiză a ei, pe verticală, evidenţiază cu uşurinţă sedimentările etnice[1] care conturează straturi lingvistice (traco-dac, românesc, slav, maghiar, bulgăresc, peceneg şi cuman, german, sas) cu o concentraţie lexicală variabilă, direct proporţională cu durata, intensitatea şi suprafaţa spaţiului în care au convieţuit românii cu celelalte popoare, corelate, deci, cu istoria societăţii. Unele dintre aceste straturi lingvistice (privite fie în ansamblul lor, fie la nivel de elemente lexicale şi fenomene lingvistice particulare), ce-i drept importante în ceea ce priveşte întinderea temporală şi spaţială, cum au fost, de pildă, cel slav ori maghiar, tind să monopolizeze atenţia cercetătorilor, umbrindu-le adesea pe celelalte.

Din acest motiv, ne-am propus ca în paginile lucrării de faţă să investigăm ocurenţele toponimice ale etnonimului *ţigan*[2], mai puţin prezent în studiile de acest

[1] Factorul etnic face parte, de altfel, alături de factorul istoric şi cel fizico-geografic, din triada de la care se revendică foarte multe denumiri în toponimie.

[2] Cuvântul *ţigan* este considerat astăzi ca având valoare peiorativă, înlocuirea lui cu *rrom* generând o serie de discuţii care s-au desfăşurat inclusiv la nivel internaţional (vezi Angus Fraser, *Ţiganii – originile, migraţia şi prezenţa lor în Europa,* ediţia a doua, traducere din engleză de Dan Şerban Sava, Bucureşti, Humanitas, 2008, p. 8-9). Şi la noi, această substituţie terminologică a suscitat intense dezbateri, precum şi sesizări referitoare la conţinutul definiţiilor lexicografice. Astfel, *Consiliul Naţional pentru Combaterea Discriminării* a cerut rectificarea conţinutului cuvântului *ţigan* din ediţia apărută în anul 2009 a *Dicţionarului explicativ al limbii române*, considerându-l ofensator la adresa etniei rrome. Însă, argumentele istorice şi lingvistice

BDD-V4317 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:20 UTC)

gen, dar destul de frecvent în denumirile de locuri, cel puţin în zona selectată de noi spre analiză: Oltenia şi Muntenia. Nu putem dezvolta însă subiectul ales fără a face câteva scurte consideraţii asupra minorităţii etnice pe care o avem în vedere, un tablou de fundal pentru situaţia întâlnită în toponimie.

Numele ţiganilor (provenit, în unele opinii, de la o populaţie care există şi astăzi în India – *cingar* sau *cengar*[3], în altele, de la grecescul *athinganoi*, „dat unei secte de creştini consideraţi necuraţi şi de neatins de către greci”[4]), originea[5] lor (egipteană versus indiană), idiomul[6] neo-indian pe care îl vorbesc, motivele migrării în

---

„pledează pentru păstrarea în continuare a lui *ţigan* ca termen generic, iar despre indicarea caracterului peiorativ, solicitată, s-a hotărât menţionarea mărcii „(Adesea peiorativ)” şi nu „(Peiorativ)”, acest fapt însemnând că el este adesea utilizat şi resimţit astfel, deci nu întotdeauna” (Monica Busuioc, *Despre discriminare în DEX*, în „Limba Română. Direcţii actuale în cercetarea lingvistică. II. Lexic, semantic, terminologii, stilistică, pragmatică, retorică şi argumentare” (editori: Rodica Zafiu, Ariadna Ştefănescu), Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2012, p. 45). Problema sinonimiei *rrom – ţigan* este una de dată recentă: „*Rom* este atestat în limba română târziu, abia în secolul al XX-lea, în 1933, într-un reportaj din ziarul *Dimineaţa*, din 11 decembrie, ca un cuvânt savant, introdus de jurnaliştii preocupaţi să menajeze pe ţigani” (*Ibidem*, p. 44), care nu-şi găseşte locul în ceea ce ne priveşte. În perioada formării şi cristalizării toponimiei româneşti, termenul *ţigan,* la fel ca şi celelalte etnonime, apare în numele de locuri cu rolul de particularizator onimic. În momentul de faţă, toponimele conservă doar funcţia designativă, vorbitorii pierzând, la un moment dat, contactul cu motivaţia originară. Considerăm că la data apariţiei acestor nume, motivaţia lor a vizat mai degrabă această funcţie, designativă, şi mai puţin valori peiorative.

[3] Lucian Cherata, *Ţiganii – istorie, specific, integrare socială*, Craiova, Editura Sibila, 1999, p. 17.

[4] Alexadru I. Gonţa, *Cercetări cu privire la robia ţiganilor din Moldova în veacurile XIV-XVI*, în vol. „Robia ţiganilor în ţările române. Moldova. Rromii din România – studii şi documente istorice” (coord. Vasile Ionescu), Bucureşti, Editura Centrului rromilor pentru politici publice „Aven amentza”, 2000, p. 186. Sub această formă, *aţigan(i)*, se întâlneşte cuvântul şi în multe dintre documentele noastre de arhivă, inclusiv prima lui atestare (1385) din Ţara Românească – vezi, *Dicţionarul elementelor româneşti din documentele slavo-române. 1374-1600,* (DERS), redactor responsabil: Gh. Bolocan, Bucureşti, Editura Academiei RSR, 1981, p. 242.

[5] Au existat de-a lungul timpului şi păreri fanteziste legate de ascendenţa ţiganilor. Astfel, s-a spus că aceştia ar descinde din Ham (fiul lui Noe) sau din preoţii lui Isis, ori că ar fi supravieţuitorii regatului scufundat al Atlantidei (Donald Kenrick, *Rromii: din India la Mediterana. Migraţia rromilor*, traducere din limba engleză de Laura Lotreanu, Bucureşti, Editura Alternative, 1998, p. 7).

[6] Pe baza studierii limbii ţigăneşti, s-a încercat, de altfel, şi descifrarea altor probleme, cum ar fi aceea a drumului urmat în „cucerirea” lumii, cuvintele împrumutate din limbile majoritarilor jalonând traseul din India spre Europa. La noi, Ion Calotă a dedicat integral un studiu foneticii, vocabularului şi morfologiei limbii ţigăneşti: *Rudarii din Oltenia*, Craiova, Editura Sibila, 1995.

BDD-V4317 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:20 UTC)

masă din ţara de origine, traseele urmate, timpul[7] când au pătruns şi s-au răspândit în Europa reprezintă tot atâtea aspecte care au stârnit controverse în discuţiile purtate de istorici şi lingvişti, la nivel universal.

Nici la noi nu există o unitate de idei. În privinţa momentului în care ţiganii şi-au făcut apariţia în ţările române, unii istorici[8] au considerat că aceştia au venit în principate odată cu invazia mongolă din anul 1241, fiind văzuţi, aşadar, ca o moştenire tătară, în timp ce, pentru alţii, el a rămas un mister. Iată ce scria Dimitrie Cantemir, în *Descrierea Moldovei,* despre acest subiect: „De unde şi când au venit în Moldova, nu ştiu nici eu şi nu spun nici cronicile noastre. Vorbesc o limbă comună tuturor ţiganilor din părţile noastre, amestecată cu multe cuvinte curat greceşti, multe chiar persane. Nu au alte meserii decât fierăria şi lucrarea aramei”[9].

Cea mai timpurie informaţie care atestă prezenţa ţiganilor în România a fost înregistrată într-un document din anul 1385, emis de către domnitorul Dan I, reprezentând un act de donaţie – „patruzeci de sălaşe de ţigani să fie slobozi de toate slujbele şi dăjdiile şi de venitul domniei mele”[10] – către mânăstirea Vodiţa. Mai târziu, în 1388, tot o mănăstire – Cozia – primeşte, prin actul semnat de către Mircea cel Bătrân, 300 de sălaşe de ţigani.

Între secolele XV-XVIII, se înmulţesc menţionările documentare în care apare această etnie; consemnările sunt fie la nivel colectiv („sălaşe de ţigani”), fie privesc persoane particulare; indiferent de ipostază, din punct de vedere social, poziţia lor era, invariabil, aceeaşi, de marginali ai societăţii. Chiar de la primele atestări sunt înfăţişaţi în această situaţie – de robi[11], ajungându-se, la un moment dat, ca etnia să fie echivalentul categoriei sociale: „Începând cu primele acte munteneşti sau moldoveneşti, apar robii tătari sau ţigani, ca persoane sau familii care fac obiectul unor donaţii sau tranzacţii. Din punct de vedere juridico-social, ei nu sunt numiţi cu un termen deosebit; numele de «ţigan», «tătar» apare cu înţelesul social. A fi «ţiganul» cuiva sau a dărui un «tătar» era echivalent cu a fi rob, adică a dispune de o persoană ca de un lucru…”[12]. Referindu-se la căsătoriile mixte, legislaţia secolului al XVIII-lea

[7] Cronici diverse îi consemnează aproape simultan la începutul secolului al XV-lea în toată Europa (Lucian Cherata, *op. cit.*, p. 29).

[8] Nicolae Iorga, *Anciens documents de droit roumain*, Paris-Bucarest, 1930, p. 22-23 apud Viorel Achim, *Ţiganii în istoria României*, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 1998, p. 22.

[9] Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei,* traducere de G. Adamescu, Bucureşti, f.a., p. 1122.

[10] G. Potra, *Contribuţiuni la istoricul ţiganilor din România,* Bucureşti, Fundaţia Regală, 1939, p. 125.

[11] Se pare că în Transilvania, potrivit unui act din anul 1422, ţiganii dispuneau de mai multă autonomie: voievodul lor, Ladislau, a primit, în numele cetei de ţigani pe care o conducea, din partea regelui maghiar Sigismund de Luxemburg, dreptul de a umbla liber prin Transilvania (http://www.historia.ro/exclusiv_web/general/articol/c-l-i-l-utari-istoria-iganilor-rile-rom-ne).

[12] Radu Mircea, *Termenii rob, şerb şi holop în documentele slave şi române*, în vol. „Robia ţiganilor în ţările române. Moldova. Rromii din România – studii şi documente istorice” (coord.

BDD-V4317 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:20 UTC)

întăreşte, de altfel, sinonimia termenilor „rob” – „ţigan”: „Moldoveanul ce va lua ţigancă, rămâne şi el ţigan, cum şi femeia româncă moldoveancă, ce va merge după ţigan va rămâne şi ea ţigancă”[13].

Indiferent de încadrarea juridică, conferită de integrarea, în funcţie de proprietar, într-una dintre următoarele clase: ţigani domneşti, mănăstireşti sau boiereşti, situaţia lor s-a menţinut, pentru o lungă perioadă, la fel de grea, etnicii respectivi alcătuind „mâna de lucru cea mai ieftină şi cea mai sigură, fiind legaţi … de moşia şi de persoana proprietarului”[14].

Nici după dezrobire[15], situaţia ţiganilor nu s-a schimbat: chiar dacă unii dintre aceştia au fost împroprietăriţi şi s-au ocupat cu agricultura (aşa-numiţii *vătraşi*[16]), iar alţii s-au aşezat la marginea satelor ori localităţilor, fiind căldărari, ciurari, costorari, fierari, lăutari, lingurari, potcovari etc. colectivitatea continuă să se delimiteze de aceştia, plasându-i la periferia[17] societăţii atât fizic, cât şi din punct de vedere moral. Nici măcar atunci când s-au dovedit a fi meşteri buni (chiar indispensabili[18] în unele cazuri) psihologia majoritarilor nu i-a perceput altfel.

Istoria este a celor care s-au aflat mereu în centrul evenimentelor, iar ţiganii n-au ocupat niciodată un asemenea loc[19] chiar dacă au reprezentat un pion important în dezvoltarea economică[20] a ţărilor române. Există însă un domeniu care nu ţine cont doar de marii eroi ori de marile evenimente: toponimia. Ea şi-a dovedit de-a lungul

---

Vasile Ionescu), Bucureşti, Editura Centrului rromilor pentru politici publice „Aven amentza”, 2000, p. 63.

[13] G. Potra, *op. cit*., p. 79.

[14] Viorel Achim, *op. cit.*, p. 51.

[15] Pentru care au militat intens reprezentanţii paşoptiştilor, în frunte cu Mihail Kogălniceanu. Se pare că „împrejurările concrete în care s-a înfăptuit [eliberarea din robie – n.n.], nu le-a asigurat integrarea deplină în societatea românească modernă” (Viorel Achim, *op. cit.*, p. 9).

[16] Lucian Cherata, *op. cit.*, p. 63.

[17] Uneori periferia era asumată: de exemplu, cei care prelucrau lemnul se stabileau la marginea pădurilor. Alteori, poziţionarea aceasta are legătură cu faptul că ei „trebuiau să fie lesne identificaţi şi contactaţi, lesne găsiţi pentru a primi comanda socială, să fie alături de cei ale căror pământuri le munceau, de propriile bucăţi de pământ sau de clienţii ce le comandau unelte, atelaje sau utilaje” (Vasile Burtea, *Rromii în sincronia şi diacronia populaţiilor de contact,* Bucureşti, Lumina Lex, 2002, p. 136-137).

[18] Pentru o lungă perioadă, ei au fost singurii care confecţionau „muschete, lănci, săbii, ghiulele pentru tun şi toate celelalte arme cerute de război” (Mihail Kogălniceanu, *Esquisse sur l'histoire, les moeurs et la langue des Cigans connus en France sous le nom de Bohémiens*, Berlin, 1837, p. 101 apud Vasile Burtea, *op. cit*., p. 136).

[19] Viorel Achim, *op. cit.*, p. 9.

[20] Dovadă stau preţurile cu care erau vânduţi şi eforturile depuse în prinderea robilor şi înapoierea lor stăpânilor (G. Potra, *op. cit.*, p. 87).

BDD-V4317 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:20 UTC)

timpului fidelitatea faţă de „istoria locurilor, a oamenilor şi a limbii lor”[21], reţinându-i fără discriminare pe bogaţi şi pe săraci, pe cinstiţi şi pe cei mai puţin cinstiţi, pe cei frumoşi ori mai puţin înzestraţi fizic ori psihic, cu singura condiţie ca ei să se fi aflat, într-un anumit moment al existenţei lor, prin acţiunile întreprinse ori prin trăsături personale, considerate a fi ieşite din tipare, în sfera de interes a colectivităţii în care au vieţuit. Criteriile de selecţie sunt diferite aici, toponimia luându-şi libertatea[22] de a utiliza orice element al vocabularului capabil să satisfacă nevoia de individualizare geografică, în special la nivelul microcomunitar, spaţiu în care şi cea mai neînsemnată denivelare de teren poate constitui un reper topografic ce trebuie, spre bunul mers al vieţii obştei, numit.

În antroponimie şi toponimie statutul social al persoanelor nu are, aşadar, însemnătate, termenul *ţigan* fiind întâlnit aici cu mult înaintea dezrobirii, dacă este să considerăm acest moment ca unul crucial în evoluţia etniei. Astfel, ca nume de persoană este înregistrat în Moldova, la 1437, iar în Ţara Românească, la 1563; iar ca nume de loc – în Moldova, la 1414 şi în Ţara Românească, la 1502 (DERS, p. 242-243).

După cum menţionam şi în titlu, arealul investigat îl reprezintă cele două regiuni din sudul ţării: Oltenia şi Muntenia, dicţionarele[23] toponimice realizate pentru aceste zone furnizându-ne materialul necesar analizei. Ele ne oferă un tablou complex în care, în cadrul multora dintre denumiri, etnonimul şi-a păstrat valoarea de nume comun, în timp ce, în cazul altora, a traversat fenomenul onimizării şi transonimizării, ori a fost angrenat în procese structurale care implică atât derivarea, dar mai ales compunerea. Iată mai jos materialul selectat:

Ţigan: *Adunaţii de la Ţigănie* (TR), *Apa Ţigăncii* (AG), *Aria Ţigănească* (BZ), *Băjeştii Ţigăneştilor* (PH), *Balta Gârla Ţigăncii* (DJ), *Balta Ţiganca* (DJ), *Balta Ţigăncii* (GJ), *Balta Ţiganilor* (DJ, OT), *Balta Ţiganului* (DB, DJ), *Bâtca Ţiganului* (PH), *Bordeiele Ţiganilor* (GJ), *Bordeiu Ţiganului* (BZ, DJ, MH), *Braniştea Ţiganilor* (DJ), *Bunaru Ţiganului* (MH), *Calea Ţiganului* (DJ, VL), *Câmpu Ţiganilor* (DJ), *Câmpu Ţiganului* (DJ), *Cărbuneşti-Ţigănia* (PH), *Cârciuma Ţiganului Hongiu* (DB), *Cariera din Dealu Ţiganului* (MH), *Cătunu Ţigani* (DB), *Cioaca Ţiganilor* (DJ), *Cioaca Ţiganului* (GJ), *Ciocu Ţiganului* (MH), *Ciutura lu Ţiganu* (MH), *Clinu*

[21] Vasile Ioniţă, *Nume de locuri din Banat*, Timişoara, Editura Facla, 1982, p. 7.

[22] Cu excepţia cazurilor în care oficialităţile intervin în mod arbitrar în schimbarea anumitor oiconime, aşa cum s-a întâmplat mai ales după anul 1948, când s-a dorit, pe lângă altele, inclusiv o toponimie nouă, eliberată de tarele denominaţiei locale a trecutului şi care să reflecte realitatea politică a vremii.

[23] *Dicţionarul toponimic al României. Oltenia* (DTRO) (coord. prof. univ. dr. Gh. Bolocan), vol. I (A-B), Craiova, Editura Universitaria, 1993 şi urm.; *Dicţionarul toponimic al României. Muntenia* (DTRM) (coord. prof. univ. dr. Nicolae Saramandu), vol. 1 (A-B), Bucureşti, Editura Academiei Române, 2005 şi urm. (până la vol. 6, R-Ţ).

BDD-V4317 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:20 UTC)

Ţiganului (DJ), *Coada Ţigăniei* (AG), *Coada Ţiganului* (GJ, VL), *Coasta Ţiganului* (AG), *Colnicu Ţiganca* (DJ), *Copaciu din Cucu Ţiganului* (DJ), *Cotu Ţigăncii* (OT), *Cotu Ţiganilor* (VL), *Coturi-Ţigănia* (AG), *Cracu Ţiganilor* (GJ), *Cracu Ţiganului* (GJ, MH), *Crângu Ţiganului* (DJ), *Crucea Ţiganului* (GR, IL, MH, PH, VL), *Culmea Ţigănaşului* (GJ), *Cureaua Ţiganului* (PH), *Curmătura Ţiganului* (VL), *Dealu Ţigan* (DB), *Dealu Ţiganca* (MH), *Dealu Ţiganei*[24] (OT), *Dealu Ţiganilor* (AG, DJ, MH), *Dealu Ţiganului* (AG, DJ, GJ, MH, VL), *Dealu Ţigănarilor* (IF), *Dealu Ţigăncei* (VL), *Dealu Ţigăncii* (AG, TR), *Dealu Ţigănesc* (AG), *Dealu Ţigăneşti* (AG), *Dealu Ţigăneştilor* (AG), *Dealu Ţigăniei* (AG, TR), *Deasupra Ţigăniei* (DB), *Dosu Ţiganului* (GJ, MH), *Drăgăneşti-Ţigănia* (TR), *Drumu Ţiganilor* (AG, BZ, DB, GJ, VL), *Drumu Ţiganului* (AG, BR, DB, DJ, GJ, PH, VL), *Drumu di la Ţigani* (DJ, MH), *Drumu Ţigăncii* (AG), *Drumu Ţigăneştilor* (TR), *Drumu Ţigăniei* (DJ), *Drumu Ţigăniilor* (DB), *Făgetu Ţiganilor* (BZ), *Fântâna a lu Ţigănilă* (OT), *Fântâna de la Crângu Ţiganului* (TR), *Fântâna de la Ţigani* (DJ, MH, OT, TR), *Fântâna de la Ţigănoaica* (GR), *Fântâna de la Ţiganu* (DJ), *Fântâna di la Păru Ţiganului* (OT), *Fântâna din Ţigănie* (MH), *Fântâna la Ţigan* (DJ, MH), *Fântâna lu Barbu Ţiganu* (DB), *Fântâna lu Costică Ţâganu* (OT), *Fântâna lu Mitrică Ţiganu* (DJ), *Fântâna lu Ţâganu* (MH), *Fântâna lu Ţigan* (BZ), *Fântâna lu Ţiganu* (DJ, TR), *Fântâna lu Ţigăienu* (BZ), *Fântâna lu Ţigănilă* (OT), *Fântâna lu Ţigănuşu* (VL), *Fântâna lui Ţigan* (BZ, PH), *Fântâna Stoian Ţigănuş* (BR), *Fântâna Ţâgăncii* (AG), *Fântâna Ţigan Lungu* (MH), *Fântâna Ţigănie* (DB), *Fântâna Ţiganilor* (BZ, GR, PH), *Fântâna Ţigănoaii* (DJ), *Fântâna Ţiganului* (AG, DJ, GJ, TR), *Fundătura la Ţigani* (IL), *Fundătura Ţiganilor* (GJ), *Gâldău Ţigăncii* (DJ), *Gâldău Ţiganului* (DJ), *Gardu lui Marin Ţiganu* (IL), *Gârla Ţigăncii* (DJ), *Gârla Ţiganului* (DJ), *Gaura Ţigăncii* (DJ), *Giuleştii-Ţigănie* (IF), *Grădina Ţiganului* (DB, GJ), *Grindu Ţiganilor* (TR), *Grindu Ţiganului* (DJ), *Grindu Ţigăncii* (DJ), *Grindu Ţigăniei* (DJ), *Groapa Fântânii Ţiganului* (DJ), *Groapa Ţiganului* (AG, BZ, PH, TR), *Gruiu lu Ţâgan* (VL), *Gruiu lui Ţiganu* (BZ), *Gruiu Ţiganului* (PH), *Gura Văii Ţiganului* (MH), *Heleşteu Ţiganului* (AG), *Hoaga Ţiganilor* (AG), *În Coastă la Ţigani* (PH), *În Cracu Ţiganului* (MH), *În Deal la Ţigani* (AG), *În Gruiu Ţiganului* (PH), *În Mahalaua Ţigănească* (VR), *În Pod la Ţigani* (VL), *În Ţigănia Domnească* (m. Buc), *În Ţigănie* (AG, BR, BZ, CL, DB, DJ, IL, IF, PH, TR, VR), *În Ţigănii* (BZ), *În Ţiganu* (MH), *În Valea Ţiganului* (PH, VL), *În Vârf la Ţigănie* (PH), *Ioana Ţiganca* (IF), *Izlazu Ţiganilor* (DJ, OT), *Izvoru Ţiganului* (AG), *Jangu Ţiganului* (VL), *La Baciu Ţiganu* (OT), *La Baltă la Ţâgani* (DJ), *La Bordeiele Ţiganilor* (BZ), *La Bordeiu Ţiganului* (BR, BZ), *La Cracu Ţiganului* (MH), *La Crucea lu Manole Ţiganu* (TR), *La Fântână la Ţâgani* (DJ), *La Fântâna Ţiganului* (BZ), *La Gaură la Ţâgani* (DJ), *La Ghiţă Ţiganu* (BZ), *La Lacu Ţigăncii* (PH), *La Lică Ţiganu* (DJ), *La Măgura Ţiganului* (GR), *La Mitriţă Ţiganu* (OT), *La Moară la Ţigăneşti*

[24] Vom întâlni variante fonetice diverse: *Ţiganei, Ţigăncei, Ţigăncii, Ţigan, Ţâgan, Ţâgăncii*.

BDD-V4317 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:20 UTC)

(AG), *La Moara lu Ţigănilă* (AG), *La Movila Ţiganului* (BR), *La Nae Ţâganu* (DJ), *La Onică Ţiganu* (AG), *La Pod la Ţigani* (MH), *La Poiana cu Ţigani* (GJ), *La Poiana Ţiganului* (OT), *La Porumbiştile Ţigăneşti* (MH), *La Potecile Ţiganului* (MH), *La Puntea Ţigăncii* (DJ), *La Puţ la Nicolae Ţiganu* (VL), *La Puţu Ţiganului* (DB), *La Sălciile lu Ţigănaşu* (OT), *La Ţigan* (DB), *La Ţiganca* (BZ), *La Ţigani* (AG, BZ, DB, GR, OT, PH, TR), *La Ţiganii din Vale* (AG), *La Ţiganu* (DB, PH), *La Ţigănească* (PH), *La Ţigăneşti* (AG), *La Ţigănie* (AG, DB, GR, IL, IF, OT, PH), *La Ţigănilă* (DB), *La Valea Ţiganului* (AG), *La Vasile Ţigănescu* (AG), *La Via Ţiganului* (TR), *La Viile Ţigăneşti* (PH), *La Voicu Ţiganului* (PH), *Lacu Ţiganilor* (TR), *Lacu Ţiganului* (AG, BR, BZ, GR, IF, MH, OT, TR, VR), *Lacu Ţigănesc* (BR), *Lazu la Ţigan* (VL), *Leasa Ţigăniei* (MH), *Linia ale Ţiganu* (OT), *Linia de la Ţâgani* (DJ), *Linia pi la Ţigani* (OT), *Linia Ţâganilor* (GJ, OT), *Linia Ţigani* (AG, IL), *Linia Ţigănească* (IF), *Linia Ţigănia* (AG), *Linia Ţigăniei* (CL, DB), *Linia Ţiganilor* (DB, DJ, GR, IL, OT, TR), *Livada Ţigăncii* (GR), *Livadia Ţigăncii* (DJ), *Livadia Ţiganilor* (MH), *Locu cu Ţâganu* (OT), *Locu Ţiganilor* (TR), *Lotu lu Mică Ţiganu* (MH), *Lotu lu Pavel Ţâganu* (OT), *Lunca Ţiganilor* (DB), *Lunca Ţigăncii* (AG, OT, VL), *Lunca Ţigănească* (AG), *Măgura Ţâganului* (DJ), *Măgura Ţigăncii* (DJ, OT), *Măgura Ţiganului* (DJ, OT, GR, TR), *Mahalaua de la Ţigan* (DJ), *Mahalaua Ţigănia* (m. Buc), *Mahalaua Ţigăniei Vlădica* (m. Buc), *Mahalaua Ţiganilor* (DJ, OT), *Malu Ţiganului* (BZ), *Mica Ţiganca* (PH), *Mlaca Ţiganului* (BZ), *Mlaştina Ţiganilor* (VL), *Moara lu Traian Ţiganu* (DB), *Mormântu Ţiganului* (GJ), *Moşia Ţigăncii* (OT), *Movila la Cucu Ţiganului* (OT), *Movila Ţigăncii* (VL), *Movila Ţiganul Mic* (BR), *Movila Ţiganului* (BR, BZ, GR), *Muchia de la Ţigănie* (BZ), *Muchia Piscului Ţigăniei* (DJ), *Muchia Ţigăncii* (AG), *Muchia Ţigăniei* (DB), *Muntele Ţigăncii* (PH), *Muscelu Ţiganu* (BZ), *Nucu Ţiganului* (VL), *Ochiu Ţâganului* (MH), *Ogaşu cu Ţiganu* (GJ), *Ogaşu de Ţigani* (MH), *Ogaşu Ţâganilor* (GJ), *Ogaşu Ţiganului* (GJ, MH), *Ostrovu Ţigănaşi* (MH), *Padina Ţiganului* (TR), *Pădurea Ţâganca* (OT), *Pădurea Ţiganca* (DJ), *Pădurea Ţigăncii* (OT), *Pădurea Ţigănească* (PH), *Pădurea Ţigăneştilor* (AG), *Pădurea Ţiganilor* (AG, GJ, VL), *Pădurea Ţiganului* (BZ, DJ), *Pădurea Vălceaua Ţiganului* (DJ), *Pârâu Ţiganilor* (GJ, VL), *Pârâu de la Ţigani* (VL), *Pârâu lu Ţigan* (GJ), *Pârâu Ţiganca Mare* (AG), *Pârâu Ţiganca Mică* (AG), *Pârâu Ţigăncii* (AG, VL), *Pârâu Ţiganilor* (AG), *Pârâu Ţiganului* (AG, VL), *Pârâu Ţigănuşii* (VL), *Partea Ţigănelii* (BZ), *Păru Ţâganului / Ţiganului* (AG, MH, TR), *Pe la Ţâgani* (DB, VL), *Pe Linia Ţigănească* (DB), *Pe Luncă la Ţigani* (DB), *Piatra Ţiganului* (BR), *Piscu cu Ţigani* (GJ, VL), *Piscu lu Ţigan* (VL), *Piscu Ţigani* (VL), *Piscu Ţiganilor* (DB, GJ, VL), *Piscu Ţiganului* (AG, DB, DJ, GJ, MH, PH, TR, VL), *Pivniţa Ţiganu* (GJ), *Plaiu Ţiganului* (AG), *Planu lu Călin Ţâganu* (MH), *Plaţu lu Ţiganu* (MH), *Plopii Ţâganului* (DJ, GJ), *Pluta lu Ţigănăşanu* (MH), *Pluta Ţiganului* (GJ), *Podu de la Piscu Ţigănesc* (VL), *Podu dă la Ţigani* (AG, DB, TR), *Podu de la Ţigani* (GJ, MH), *Podu de la Ţigănie* (IL, TR), *Podu la Ţigani* (AG), *Podu lu Dină Ţiganu* (MH), *Podu Ţâganului* (GJ, VL), *Podu Ţiganilor* (TR), *Podu Ţiganului* (AG, BZ, DJ, GR, PH), *Poiana Bărdeile Ţiganilor* (GJ), *Poiana*

BDD-V4317 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:20 UTC)

Fântâna Ţigăncii (AG), *Poiana Ţigăncii* (PH), *Poiana Ţiganilor* (AG), *Poiana Ţigănoaia* (BZ), *Poiana Ţiganului* (AG, BZ, DB, GJ, MH, OT, VL), *Poieniţa Ţiganului* (VL), *Poteca Ţiganului* (AG, DJ, PH), *Priporu Ţiganilor* (VL), *Privalu lu Manea Ţigănoiu* (BR), *Privalu Ţigăncii* (BR), *Prunii Ţiganului* (DB, PH), *Puţu de la Ţigani* (AG), *Puţu lu Ilinca Ţiganca* (AG), *Puţu Ţiganului* (BR, DB, PH, TR), *Racu Ţiganului* (MH), *Rădişca Ţiganu* (DB), *Râpa de la Ţiganu Mort* (TR), *Râpa la Ţigani* (MH), *Râpa Ţâganilor* (AG, DB), *Râpa Ţiganului* (AG, DB), *Românești-Ţigăneşti* (PH), *Rovina Ţiganului* (GJ), *Ruptura de la Ţâgani* (TR), *Salcia Ţiganului* (PH), *Sălciile Ţigăneşti* (PH), *Satu Ţiganilor* (MH), *Schitu-Ţigăneşti* (BZ), *Şesu Văii Ţiganului* (MH), *Siliştea Ţiganului* (DJ), *Şopârla Ţiganului* (BZ), *Şoseaua Ţiganilor* (AG), *Stâna lu Ţigănelea* (GJ), *Ştiubeiu di la Ţâgani* (GJ), *Ştiubeiu Ţiganului* (MH), *Sub Deal la Ţigani* (VL), *Ţigănaşi* (MH), *Ţigănaşu* (MH), *Ţiganca* (AG, BR, CL, DB, DJ, GJ, GR, IL, PH, TR, VL), *Ţiganca Mare* (AG), *Ţiganca Mică* (AG), *Ţigăncaşi* (AG), *Ţigăncile* (DJ), *Ţigăneasca* (DB, GR, IF, OT, PH, TR), *Ţigăneaua* (TR), *Ţigănei* (BZ), *Ţigănele* (DJ), *Ţigăneni* (BZ), *Ţigăneşti* (AG, BZ, IF, PH, TR), *Ţigăneşti-Calomfireşti* (TR), *Ţigăneşti-Cioleasca* (AG), *Ţigăneşti-Cipoianu* (PH), *Ţigăneştii de Jos* (AG), *Ţigăneştii de la Schit* (IF), *Ţigăneştii de Sus* (IF), *Ţigăneştii Schitului* (IF), *Ţigăneştii-Goleasca* (AG), *Ţigăneşti-Linie* (AG), *Ţigăneşti-Moşneni* (TR), *Ţigăneşti-Snagov* (IF), *Ţigăneşti-Stănceşti* (PH), *Ţigăneşti-Ursoaia* (BZ), *Ţigani* (AG, DB, DJ, GJ, IF, MH), *Ţigănia* (AG, BZ, CL, DB, DJ, GJ, GR, m. Buc., IL, IF, MH, OT, PH, TR, VL), *Ţigănia Deleanului* (DB), *Ţigănia-Balta Plopului* (BZ), *Ţigănia-Crângaşi* (IF), *Ţigănia-Dărmăneşti* (PH), *Ţigănia-Stoieneşti* (PH), *Ţigănie* (AG, BZ, DB, DJ, GJ, IL, MH, OT, PH, TR, VL), *Ţigănie-Sărata* (PH), *Ţiganii* (GJ, IL, VL), *Ţiganii de pe Grui* (AG), *Ţiganu* (AG, BZ, BR, DB, DJ, GJ, IL, PH, TR), *Ţigănuşa* (AG), *Troiţa de la Gura lu Ţigan* (AG), *Uliţa de la Ţigani* (GJ, MH, VL), *Uliţa prin Ţigănie* (GJ), *Uliţa Ţâganu* (OT), *Uliţa Ţiganilor* (DJ, GJ, OT, VL), *Uliţa Ţigăniei* (DJ, GJ), *Ulmu Ţigancăi* (DJ), *Vâlceaua cu Ţiganu* (OT), *Vâlceaua Fântâna Ţiganului* (DJ), *Vâlceaua lu Mărin Ţâganu* (VL), *Vâlceaua lu Ţâganu* (VL), *Vâlceaua Ţâganului* (DJ), *Vâlceaua Ţigăncii* (VL), *Vâlceaua Ţigăniei* (GJ), *Vâlceaua Ţiganilor* (DJ), *Vâlceaua Ţiganului* (DJ, GJ, VL), *Valea cu Ţigani* (GJ, MH), *Valea lu Ţâgan* (GJ), *Valea lui Grămadă Ţiganu* (VL), *Valea Ţiganca* (GJ), *Valea Ţiganilor* (DJ, VL), *Valea Ţiganului* (VL), *Valea Ţigăneasca* (MH), *Văloaşca la Ţigani* (MH), *Vatra Ţiganilor* (MH), *Vetrele Ţiganilor* (VL), *Via Ţiganului* (VL), *Via Ţigăncii* (OT), *Viile Ţiganca* (DJ), *Zătonu Ţiganilor* (DJ), *Zăvoiu Ţiganului* (VL).

Termenul *ţigan* nu este singurul întâlnit în toponimie, referitor la această etnie. Este binecunoscut faptul că ţiganii au fost împărţiţi pe neamuri, în funcţie de meseria practicată: *argintari* (confecţionau podoabe), *căldărari* (confecţionau căldări, tigăi, oale, alambicuri etc. din aramă şi aluminiu), *ciurari* (fabricanţi sau vânzători de ciururi), *cocalari* (fabricau obiecte din oase de animale), *fierari* (confecţionau unelte şi obiecte din fier), *florari* (comerţ cu flori), *geambaşi* (făceau comerţ cu cai), *lăutari*,

BDD-V4317 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:20 UTC)

mătăsari (comerţ cu mătase şi covoare), *potcovari* (potcoveau cai), *rudari* (căutau aur şi prelucrau lemnul moale), *spoitori* (se ocupau cu spoirea/ cositorirea vaselor), *ursari* (dresau urşi), *vătraşi* (făceau munci diverse pe lângă curţile boiereşti sau mănăstiri; se ocupau cu agricultura), *zlătari* (prelucrau aurul) etc.

Dintre toţi, au fost reţinuţi[25] în memoria locurilor în special *rudarii* şi *zlătarii*. Despre primii dintre aceştia s-a spus chiar că nu ar fi ţigani, aducându-se drept argumente limba vorbită – româna, nu ţigănească – şi un obicei practicat doar de ei – *gurbanul*[26]: „În cercetările noastre însă ne-am izbit de la început de o deosebire totală între ţigani şi rudari. În primul rând: sacrificiul pomenit mai sus (*gurban* – n.n.) nu-l au nici unii dintre ţigani. Apoi rudarii nu ştiu ţigăneşte; limba vorbită de ei e cea românească; am auzit că unii sunt veniţi din Serbia şi că pe lângă limba românească mai ştiu şi sârbeşte. Faptul nu trebuie trecut cu vederea, fiindcă dintre ţigani, numai din cei de vatră, aşezaţi de la dezrobire între români, au început a-şi uita limba; dar ţiganii nomazi şi cei angajaţi la moşii, ţiganii de sălaş, nu şi-au uitat-o. Dacă rudarii ar fi fost ţigani, în felul cum trăiesc ei în cete izolate, cu bordeiele lor în păduri, ar fi fost exclus să-şi piardă limba”[27].

Deşi ambele subramuri etnice aveau ca obiect de lucru aurul, diferenţa constă în modul în care acestea se raportează la metalul preţios: „Prelucrarea… era făcută de

---

[25] Alte denumiri care pot atesta prezenţa indirectă a etniei, prin prisma meseriilor practicate, sunt *Căldărari* (AG, BZ, DJ, GR, m. Bucureşti), *Căldăraru* (AG, DB, GJ, GR, IF), *Lăutăreşti* (VL), *Făurari* (GJ), *Făurei* (BR, IL), *Făurel* (VL), *Făureni* (DJ, MH), *Făureşti* (VL), *Fierari* (DJ, MH), *Fieraru* (GJ), *Potcovari* (AG), *Potcovaru* (OT), *Uliţa Ursăţăilor* (GJ), *Ursaci* (GJ), *Ursari* (GJ, MH, VL), *Ursaru* (DJ, GJ). Referindu-se la o particularitate a ei – pigmentul mai închis al pielii – Ion Duminică (*Romii/ţiganii din Republica Moldova: o comunitate etno-culturală inedită în spaţiul tradiţional istoric carpato-danubiano-pontic*, în „Akademos”, nr. 3 (34), septembrie 2014, p. 144-145 încadra aici şi denumirile *Gălbenaşi* şi *Faraoane*, *Faraoni*).

Câteva toponime cuprind termenul *netot* – *Cătunu de lângă Netoţi* (PH), *Netoţeni* (TR), *Netoţi* (AG, IL, PH, TR), *Netoţii de Jos* (TR), *Netoţii de Sus* (TR), *Netoţii Moşteni* (TR), *Netoţi-Trivalea* (TR), *Netotu* (AG), *Piscu Netoţilor* (VL), *Piscu Netotului* (AG), *Tălpeni-Netoţi* (TR). Etimologia lui poate fi triplu divizată: 1. persoană cu mintea mărginită, care pricepe greu un lucru, care acţionează fără judecată; om redus la minte; prost, nătărău, neghiob, prostănac (https://dexonline.ro/definitie/netot); 2. ţigan (neamul netoţilor, grup aparte de ţigani recunoscuţi pentru cruzime şi obsesia libertăţii – Vasile Burtea, *op. cit*., p. 108; vezi şi Viorel Achim, *op. cit*., p. 78 şi Iorgu Iordan, *op. cit.*, p. 319); 3. „holtei, neînsurat” (vezi Iorgu Iordan, *op. cit.*, p. 319). Chiar dacă printre variantele posibile se numără şi cea care califică astfel de nume de locuri pentru cercetarea noastră, am preferat, din cauza, ramificării etimologice, să le prezentăm doar ca posibile.

[26] În oraşul Balş (OT), există numele de loc *Dealu Gurbanului* a cărui denumire a fost atestată încă de la 1666 (vezi DTRO, vol. 2).

[27] C.S. Nicolăescu-Plopşor, *Gurbanele*, în „Arhivele Olteniei”, I, nr. 1, Craiova, 1922, p. 40.

BDD-V4317 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:20 UTC)

zlătari. Aurul pentru prelucrat era procurat de *rudari*…”[28] (subl. n.). Zlătarii erau deci aurari…, dar nu rudari[29].

Rudar[30]: *Bordeiele Rudarilor* (MH), *Cioaca Rudarilor* (DJ), *Ciocu Rudăriei* (GJ), *Ciutura Rudarilor* (DJ), *Cuca Rudarului* (DJ), Cureaua Rudăreni (GJ), *Dajnici-Rudari* (MH), *Dealu Rudarilor* (DJ, GJ, DJ, MH, VL), *Dealu Rudarului* (DJ), *Dosu Rudarilor* (GJ), *Dosu Rudarului* (GJ), *Drumu di la Rudar* (MH), *Drumu lu Pătru Rudaru* (DJ), *Drumu Rudarilor* (GJ, OT), *Drumu Rudarului* (DJ), *Drumu spre Rudari* (VL), *Fântâna de la Rudari* (GJ, MH, VL), *Fântâna de la Rudaru* (GJ, MH), *Fântâna din Faţă la Rudari* (MH), *Fântâna lu Nicolae Rudaru* (DJ), *Gura Rudăreştilor* (VL), *Gura Rudarului* (VL), *Hududoiu Rudarilor* (VL), *În Fundu Rudarului* (VL), *În Rudăreasa* (VL), *În Rudaru* (GJ), *În Vale la Rudărie* (OT), *Izlazu Rudarilor* (VL), *Izvoarele de lângă Rudăreasa* (VL), *Izvoru din Vâlceaua Rudarilor* (DJ), *La Cotu Rudarilor* (GJ), *La Rudar* (AG, BZ, DB, TR), *La Rudăraşu* (VL), *La Rudăreşti* (OT), *La Rudari* (AG, DB, DJ etc. etc., TR), *La Rudărie* (DB), *La Rudaru* (DJ, OT), *Lacu Rudarilor* (AG, TR), *Lunca Rudarilor* (AG), *Muchia Rudarilor* (BZ, DB), *Muchia Rudarului* (BZ, TR), *Ogaşu Rudăriei* (DJ), *Ogaşu cu Rudari* (GJ, MH), *Pădurea la Rudari* (DJ), *Pârâu de la Rudaru* (AG), *Pârâu Rudăreasa* (VL), *Pârâu Rudarilor* (AG, GJ), *Piscu Rudari* (GJ), *Piscu Rudarului* (AG), *Pivniţa Rudaru* (GJ), *Plaiu Rudarilor* (DB), *Podu Rudari* (DJ), *Poiana la Rudari* (AG), *Poiana Rudari* (PH), *Poiana Rudarilor* (AG, BZ, CL, GJ, PH, VL), *Poiana Rudarului* (AG, VL), *Punctu Dealu Rudarilor* (AG), *Puţu Rudarului* (IF), *Răspântia Rudarului* (MH), *Rudari* (AG, DB, DJ, IF, PH, TR, VR), *Rudari-Aninoasa* (DB), *Rudari-Gurcea* (DB), *Rudarii* (AG, PH, TR), *Rudarii de la Podu lui Ştefan* (AG), *Rudarii din Deal* (AG), *Rudarii din Vale* (AG), *Rudarii-Udaţi* (TR), *Rudari-Ludeşti* (DB), *Rudaru* (DJ), *Rudăria* (DB, OT, VL), *Rudărie* (TR), *Ruptura Rudarilor* (TR), *Slemnea Rudarilor* (AG), *Şoseaua Rudari* (PH), *Ştiubeiu Rudarilor* (DJ), *Ştiubeiu Rudarului* (MH), *Şuviţa Rudari* (DB), *Tarlaua de la Rudari* (GJ), *Uliţa Rudarului* (VL), *Vâlceaua cu Rudaru* (DJ), *Vâlceaua lu Rudaru* (DJ, VL), *Vâlceaua Rudarilor* (DJ, OT, VL), *Vâlceaua Rudarului* (DJ, GJ), *Valea Rudăreasa* (VL), *Valea Rudari* (GJ, VL), *Valea Rudarilor* (DJ, GJ, VL), *Zăvoiu de la Rudari* (DJ), *Zăvoiu Rudarilor* (OT),

Zlătar[31]: *Furca Zlătarului* (DJ), *Obârşia Zlătarului* (DJ), *Piscu Zlătarului* (DJ), *Tămaşii Zlătari* (IF), *Zlătari* (DJ, VL), *Zlătărei* (VL), *Zlătăreni* (DJ).

---

[28] Şt. Olteanu, *Meşteşugurile din Ţara Românească şi Moldova în sec. al XVII-lea*, în Ştefan Olteanu şi C. Şerban „Meşteşugurile din Ţara Românească şi Moldova în evul mediu”, Bucureşti, 1969, p. 151.

[29] Ion Calotă, *op. cit.*, p. 20.

[30] Iată şi definiţia din MDA: „Rudar – „lucrător ţigan care extrăgea aur din nisipul râurilor” „meşter ţigan care lucrează din lemn albii, linguri, fuse etc.”.

[31] Glosat astfel în MDA: „Zlătar – meşter (ţigan) care se ocupa cu prelucrarea şi comercializarea aurului; ţigan nomad”.

BDD-V4317 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:20 UTC)

O primă observaţie pe care o putem face este aceea că, din punct de vedere structural, toponimele simple reprezintă o minoritate în contextul materialului prezentat: *Ţigănaşi*, *Ţigănaşu*, *Ţiganca*, *Ţigăncaşi*, *Ţigăncile*, *Ţigăneasca*, *Ţigăneaua*, *Ţigănei*, *Ţigănele*, *Ţigăneni*, *Ţigăneşti*, *Ţigani*, *Ţigănia*, *Ţigănie*, *Ţiganii*, *Ţiganu*, *Ţigănuşa*, *Rudari*, *Rudarii*, *Rudaru*, *Rudăria*, *Rudărie*, *Zlătari*, *Zlătărei*, *Zlătăreni*. Câteva dintre ele beneficiază, în compensaţie, de o distribuţie teritorială ramificată, fiind susţinute şi de faptul că şi-au păstrat forma originală, fără derivări care să le particularizeze sensul. Numele de locuri *Ţigănia*, de exemplu, sunt întâlnite într-un număr mare de judeţe (incluzând aici şi Bucureştiul) din zona cercetată: AG, BZ, CL, DB, DJ, GJ, GR, m. Buc., IL, IF, MH, OT, PH, TR, VL. În cadrul fiecărui judeţ însă, denumirea se poate dilata cifric, mai mult sau mai puţin, prezentând materializări toponimice multiple. Astfel, *Ţigănia*[32] din Oltenia are numeroase ocurenţe, în special la nivelul subdiviziunilor administrative locale, dat fiind sensul colectiv al apelativului: *deal* (pe care era o şatră de ţigani) s. Gruia c. Muşeteşti (GJ); *loc* (unde stăteau ţiganii) s. Bengeşti c. Bengeşti-Ciocadia (GJ); *mahala* or. Govora (VL); *parte de sat* s.c. Izvoare, s. Balota de Sus c. Murgaşi (DJ), s. Barza c. Dăneşti (GJ), s.c. Bistriţa, s. Dănceu c. Jiana, s.c. Obârşia de Câmp, s.c. Oprişor (MH), s.c. Morunglav (OT), s. Streminoasa c. Creţeni, s. Viişoara c. Frânceşti, s. Ifrimeşti, înglobat la or. Horezu, s. Scărişoara c. Mihăieşti, s. Dobridor c. Stoieneşti (VL); *sat* înglobat în or. Călimăneşti-VL; *teren arabil* s.c. Cârlogani-OT; *uliţă* (pe care locuiesc ţigani) s. Curtişoara c. Bumbeşti-Jiu (GJ), s.c. Strejeşti (OT).

În toate celelalte situaţii, etnonimele au fost incluse în structuri compuse ori perifrastice, prezenţa lor acolo, la fel ca în cazul oricărui alt designator, fiind necesară în calitate de martor al unei realităţi existente într-o colectivitate la un anumit moment.

Dat fiind caracterul popular al microtoponimiei, sunt frecvente construcţiile care desemnează relaţii interumane: de posesie, exprimate cu mijloacele genitivului, şi de direcţie/orientare, exprimate cu acuzativul. Nominativul, văduvit de orice conţinut personal[33], se poziţionează periferic. Redăm mai jos tabloul denumirilor în funcţie de relaţiile sintagmatice. La rândul lor, numele vor suferi subclasificări potrivit conţinutului toponimului:

---

[32] DTRO, p. 290.

[33] În *Introducerea* la *Tezaurul toponimic al României. Moldova,* vol. II. *Mic dicţionar toponimic al Moldovei (structural şi etimologic)*, Partea I, *Toponime personale*, Iaşi, EUAIC, 2014, Dragoş Moldovanu arăta că: „Dispariţia articolului duce la modificarea raportului denominativ: în *Moara lui Conachi* genitivul indică un raport de posesie; în *Moara Conachi* nominativul indică un raport onimic, prin care numele persoanei devine numele obiectului socio-geografic asemenea unei etichete. Sintagmele îşi pierd transparenţa iniţială, se abstractizează – proces paralel cu pierderea progresivă a motivării la numele simple, personale sau descriptive" (p. XIV).

BDD-V4317 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:20 UTC)

Nominativ:

a) [entopic + toponim compus al cărui termen secund se află în G]: *Balta Gârla Ţigăncii, Poiana Fântâna Ţigăncii, Vâlceaua Fântâna Ţiganului, Punctu Dealu Rudarilor*;

b) [entopic + toponim compus în care termenul secund este un adjectiv în N]: *Movila Ţiganul Mic, Pârâu Ţiganca Mare, Pârâu Ţiganca Mică*;

c) [entopic + etnonim]: *Balta Ţiganca, Cătunu Ţigani, Colnicu Ţiganca, Dealu Ţigan, Dealu Ţiganca, Dealu Ţigăneşti, Fântâna Ţigănie, Linia Ţigani, Linia Ţigănia, Mahalaua Ţigănia, Muscelu Ţiganu, Ostrovu Ţigănaşi, Pădurea Ţâganca, Pădurea Ţiganca, Piscu Ţigani, Pivniţa Ţiganu, Poiana Ţigănoaia, Rădişca Ţiganu, Valea Ţiganca, Valea Ţigăneasca, Viile Ţiganca, Piscu Rudari, Pivniţa Rudaru, Podu Rudari, Poiana Rudari, Şoseaua Rudari, Şuviţa Rudari, Valea Rudăreasa*.

Genitiv:

a) **Sintetic**. Am optat, în această subdiviziune, pentru redarea inversă a denumirilor, pornind de la determinant către determinat, din dublu motiv – repetarea inutilă a unor etnonime şi o mai bună cuantificare a entopicelor care le-au selectat. Vom constata că frecvenţa unui toponim este o sumă a frecvenţei elementelor constitutive: cu cât este mai general caracterul acestora, cu atât creşte posibilitatea ca toponimul să fie mai des întâlnit. Morfonimul *Dealul Ţiganului*, de exemplu, care asociază doi termeni arhicunoscuţi, entopicul *dealul* şi forma de bază (nederivată) *ţigan*, are mult mai multe şanse să fie reperat în teren spre deosebire de *Ulmu Ţigancăi*, denumire care descrie o situaţie particulară per construcţie, dar şi la nivelul „pieselor" componente.

Ţigăncii (*Apa, Balta, Cotu, Dealu, Drumu, Fântâna, Gâldău, Gârla, Gaura, Grindu, Livada, Livadia, Lunca, Măgura, Moşia, Movila, Muchia, Muntele, Pădurea, Pârâu, Poiana, Privalu, Vâlceaua, Via*);

Ţigăneştilor (*Băjeştii, Dealu, Drumu, Pădurea*);

Ţiganilor (*Balta, Bordeiele, Braniştea, Câmpu, Cioaca, Cotu, Cracu, Dealu, Drumu, Făgetu, Fântâna, Fundătura, Grindu, Hoaga, Izlazu, Lacu, Linia, Livadia, Locu, Lunca, Mahalaua, Mlaştina, Ogaşu, Pădurea, Pârâu, Piscu, Plopii, Podu, Poiana, Priporu, Râpa, Satu, Şoseaua, Uliţa, Vâlceaua, Valea, Vatra, Vetrele, Zătonu*) // ***Rudarilor*** (*Bordeiele, Cioaca, Ciutura, Dealu, Dosu, Drumu, Hududoiu, Izlazu, Lacu, Lunca, Muchia, Pârâu, Plaiu, Poiana, Ruptura, Slemnea, Ştiubeiu, Vâlceaua, Valea, Zăvoiu*);

Ţiganului (*Balta, Bâtca, Bordeiu, Bunaru, Calea, Câmpu, Cioaca, Ciocu, Clinu, Coada, Coasta, Cracu, Crângu, Crucea, Cureaua, Curmătura, Dealu, Dosu, Drumu, Fântâna, Gâldău, Gârla, Grădina, Grindu, Groapa, Gruiu, Heleşteu, Izvoru, Jangu, Lacu, Măgura, Malu, Mlaca, Mormântu, Movila, Nucu, Ochiu, Ogaşu, Padina, Pădurea, Pârâu, Păru, Piscu, Plaiu, Pluta, Podu, Poiana, Poieniţa, Poteca, Prunii, Puţu, Racu, Râpa, Rovina, Salcia, Siliştea, Şopârla, Ştiubeiu, Vâlceaua, Valea, Via,*

BDD-V4317 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:20 UTC)

Zăvoiu) // ***Rudarului*** (*Cuca*, *Dealu*, *Dosu*, *Drumu, Gura, Muchia, Piscu, Poiana, Puţu, Răspântia, Ştiubeiu, Uliţa, Vâlceaua*) // ***Zlătarului*** (*Obârşia*, *Piscu*);

Ţigăniei (*Coada*, *Dealu*, *Drumu*, *Grindu*, *Leasa*, *Linia*, *Mahalaua*, *Muchia*, *Uliţa, Vâlceaua*) // ***Rudăriei*** (*Ciocu*);

Ţigănaşului (*Culmea*);

Ţiganei (*Dealu*);

Ţigănarilor (*Dealu*);

Ţigancăi (*Ulmu*);

Ţigăncei (*Dealu*);

Ţigăniilor (*Drumu*);

Ţigănoaii (*Fântâna*);

Ţigănuşii (*Pârâu*);

Ţigănelii (*Partea*):

b) **Analitic**: *Ciutura lu Ţiganu, Fântâna a lu Ţigănilă, Fântâna lu Barbu Ţiganu, Fântâna lu Costică Ţâganu, Fântâna lu Mitrică Ţiganu, Fântâna lu Ţâganu, Fântâna lu Ţigan, Fântâna lu Ţiganu, Fântâna lu Ţigăienu, Fântâna lu Ţigănilă, Fântâna lu Ţigănuşu, Fântâna lui Ţigan, Gardu lu Marin Ţiganu, Gruiu lu Ţâgan, Gruiu lui Ţiganu, Linia ale Ţiganu, Lotu lu Mică Ţiganu, Lotu lu Pavel Ţâganu, Moara lu Traian Ţiganu, Pârâu lu Ţigan, Piscu lu Ţigan, Planu lu Călin Ţâganu, Plaţu lu Ţâganu, Pluta lu Ţigănăşanu, Podu lu Dină Ţiganu, Privalu lu Manea Ţigănoiu, Puţu lu Ilinca Ţiganca, Stâna lu Ţigănelea, Vâlceaua lu Mărin Ţâganu, Vâlceaua lu Ţâganu, Valea lu Ţâgan, Valea lu Grămadă Ţiganu*, *Drumu lu Pătru Rudaru, Fântâna lu Nicolae Rudaru, Vâlceaua lu Rudaru*. În foarte puţine cazuri articolul posesiv, plasat proclitic, îmbracă forma literară *lui*, în timp ce majoritatea covârşitoare utilizează forma populară *lu* şi, mai rar, *ale*.

Acuzativ. Au fost înregistrate următoarele situaţii:

1. Prepoziţia (simplă sau compusă) se află în interiorul toponimului, precedând etnonimul împreună cu care alcătuieşte determinantul:

cu: *Ogaşu cu Ţiganu, Piscu cu Ţigani, Vâlceaua cu Ţiganu, Valea cu Ţigani, Vâlceaua cu Rudaru*;

de: *Ogaşu de Ţigani*;

de la / **dă la** / **di la**: *Adunaţii de la Ţigănie, Drumu di la Ţigani, Fântâna de la Crângu Ţiganului, Fântâna de la Ţigani, Fântâna de la Ţigănoaica, Fântâna de la Ţiganu, Fântâna di la Păru Ţiganului, Mahalaua de la Ţigan, Muchia de la Ţigănie, Podu dă la Ţigani, Podu de la Ţigani, Podu de la Ţigănie, Puţu de la Ţigani, Râpa de la Ţiganu Mort, Ruptura de la Ţigani, Ştiubeiu di la Ţigani, Uliţa de la Ţigani, Drumu di la Rudar, Fântâna de la Rudari, Pârâu de la Rudaru, Zăvoiu de la Rudari;*

de lângă: *Izvoarele de lângă Rudăreasa*;

de pe: *Ţiganii de pe Grui*;

din: *Cariera din Dealu Ţiganului, Fântâna din Ţigănie, Izvoru din Vâlceaua Rudarilor*;

BDD-V4317 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:20 UTC)

la: *Fântâna la Ţigan, Fundătura la Ţigani, Movila la Cucu Ţiganului, Podu la Ţigani, Râpa la Ţigani, Văloaşca şa Ţigani, Poiana la Rudari*;

prin: *Uliţa prin Ţigănie*;

spre: *Drumu spre Rudari*;

2. Prepoziţiile (simple sau compuse) sunt ante plasate, potenţând caracterul de reper al denumirii obiectelor geografice. O diferenţiere putem face şi în privinţa acestora, în sensul că auxiliarele morfologice însoţesc:

a) toponime simple (uneori etnonimul generic este particularizat prin menţionarea nominală a celui la care se face referire) – **în**: *În Ţigănie*, *În Ţigănii*, *În Ţiganu*, *În Rudăreasa*, *În Rudaru*; **la**: *La Baciu Ţiganu*, *La Ghiţă Ţiganu*, *La Lică Ţiganu*, *La Mitriţă Ţiganu*, *La Nae Ţâganu*, *La Onică Ţiganu*, *La Ţigan*, *La Ţiganca*, *La Ţigani*, *La Ţiganu*, *La Ţigăneasca*, *La Ţigăneşti*, *La Ţigănie*, *La Ţigănilă*, *La Vasile Ţigănescu*, *La Rudar*, *La Rudăraşu*, *La Rudăreşti*, *La Rudari*, *La Rudărie*, *La Rudaru*; **pe la**: *Pe la Ţâgani*;

b) toponime compuse în care etnonimul (cu funcţie substantivală sau adjectivală[34]) secondează entopicul – **în**: *În Cracu Ţiganului*, *În Gruiu Ţiganului*, *În Mahalaua Ţigănească*, *În Valea Ţiganului*; **la**: *La Bordeiele Ţiganilor*, *La Bordeiu Ţiganului*, *La Cracu Ţiganului*, *La Fântâna Ţiganului*, *La Lacu Ţigăncii*, *La Măgura Ţiganului*, *La Movila Ţiganului*, *La Poiana Ţiganului*, *La Porumbiştile Ţigăneşti*, *La Potecile Ţiganului*, *La Puntea Ţigăncii*, *La Puţu Ţiganului*, *La Sălciile lu Ţigănaşu*, *La Valea Ţiganului*, *La Via Ţiganului*, *La Viile Ţigăneşti*; **pe**: *Pe Linia Ţigănească*; **în**: *În Fundu Rudarului*, *La Cotu Rudarilor*;

c) apar în sintagme toponimice complexe: *În Coastă la Ţigani*, *În Deal la Ţigani*, *În Pod la Ţigani*, *În Vârf la Ţigănie*, *La Baltă la Ţâgani*, *La Crucea lu Manole Ţiganu*, *La Fântână la Ţâgani*, *La Gaură la Ţâgani*, *La Moară la Ţigăneşti*, *La Moara lu Ţigănilă, La Pod la Ţigani*, *La Poiana cu Ţigani*, *La Puţ la Nicolae Ţiganu*, *Pe Luncă la Ţigani*, *Sub Deal la Ţigani*.

Mutând centrul de analiză de la numele de locuri complexe descrise anterior strict asupra etnonimelor *ţigan, rudar, zlătar* (aflate în funcţie toponimică), observăm că radiografia „scheletului" lor ne indică, în unele situaţii, prezenţa unor elemente formative suplimentare – sufixele, care pot imprima numelui valori (diminutivale, augmentative, denominative) noi: *-ari(lor)* (*Ţigănarilor*), *-aşi* (*Ţigănaşi, Ţigăncaşi*), *-aşu* (*Ţigănaşu, Rudăraşu*), *-aşu(lui)* (*Ţigănaşului*), *-ăşanu* (*Ţigănăşanu*), *-easa* (*Rudăreasa*), *-easca* (*Ţigăneasca*), *-eaua* (*Ţigăneaua*), *-ei* (*Ţigănei, Zlătărei*), *-ele* (*Ţigănele*), *-elea* (*Ţigănelea*), *-eni* (*Ţigăneni*, *Zlătăreni*), *-escu* (*Ţigănescu*), *-eşti(lor)*

[34] Etnonimele-substantive le sunt net superioare celor cu funcţie adjectivală, reduse, în general, la un număr foarte mic: *Aria Ţigănească* (BZ), *Dealu Ţigănesc* (AG), *În Mahalaua Ţigănească* (VR), *La Porumbiştile Ţigăneşti* (MH), *La Ţigăneasca* (PH), *La Viile Ţigăneşti* (PH), *Lacu Ţigănesc* (BR), *Linia Ţigănească* (IF), *Lunca Ţigănească* (AG), *Pădurea Ţigănească* (PH), *Pe Linia Ţigănească* (DB), *Podu de la Piscu Ţigănesc* (VL), *Sălciile Ţigăneşti* (PH).

BDD-V4317 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:20 UTC)

(*Ţigăneşti, Rudăreşti*, *Rudăreştilor*), *-ienu* (*Ţigăienu*), *-ilă* (*Ţigănilă*), *-oaia* (*Ţigănoaia*), *-oaica* (*Ţigănoaica*), *-oaii* (*Ţigănoaii*), *-oiu* (*Ţigănoiu*), *-uş* (*Ţigănuş*), *-uşa* (*Ţigănuşa*), *-uşii* (*Ţigănuşii*), *-uşu* (*Ţigănuşu*). Trebuie să menţionăm însă faptul că aceste nume au la origine antroponime, toponimia preluându-le prin conversiune[35] interonimică. Derivarea nu are loc în „jurisdicţia" celei din urmă şi, ca urmare, orice valoare care s-a dorit a fi exprimată cândva prin afixare – la nivelul antroponimiei ori al lexicului comun (deoarece, în multe cazuri, în această zonă s-a petrecut derivarea) –, se neutralizează în toponimie. Nu fac excepţie denumirile cu sufixe augmentative, precum *Ţigănoiu, Ţigănoaica, Ţigănilă*, care sunt astăzi simple repere individualizatoare, golite de sens, angrenate cel mai adesea în construcţii toponimice mai largi.

Pătrunderea termenilor *ţigan, rudar, zlătar* în categoria numelor de locuri urmează, aşadar, două căi: cea a conversiunii onimizante, când apelativul, fără modificări formale, este transplantat în toponimie şi cea a deja amintitei conversiuni interonimice, similare celei onimizante, cu precizarea că transferul îl suferă acum numele personale. Poziţionarea de o parte sau de alta în stabilirea etimologiei toponimelor nu este un lucru facil, soluţionarea fiecărui caz necesitând o analiză *sui-generis*. Pentru denumirea *Podu Ţiganului*, de exemplu, au fost înregistrate câteva topice omonime, în localităţi diferite: s.c. Lereşti (AG), s.c. Stoieneşti (AG), s.c. Cislău (BZ), s.c. Răsuceni (GR), s.c. Mălăieştii de Jos, c. Dumbrăveşti (PH), or. Sinaia (PH). Cu excepţia celui situat în judeţul Buzău, care se originează în antroponimul *Ţigan(u)*, restul au la bază apelativul *ţigan*. „Verdictul" încadrării fie într-o categorie fie în cealaltă se stabileşte, în general, doar în urma unor minuţioase cercetări documentare ori rezultă din anchetele la faţa locului.

Uneori alegerea este mult simplificată. Apariţia, alături de numele etniei (suficientă, de regulă, pentru a îndeplini funcţia de desemnare[36]), a prenumelor clarifică, cel mai adesea, şi calitatea de nume propriu[37] a acesteia. Iată exemplele din materialul nostru: *Fântâna lu Barbu Ţiganu* (DB), *Fântâna lu Costică Ţâganu* (OT), *Fântâna lu Mitrică Ţiganu* (DJ), *Fântâna Stoian Ţigănuş* (BR), *Gardu lui Marin Ţiganu* (IL), *La Baciu Ţiganu* (OT), *La Crucea lu Manole Ţiganu* (TR), *La Mitriţă Ţiganu* (OT), *La Nae Ţâganu* (DJ), *La Onică Ţiganu* (AG), *La Puţ la Nicolae Ţiganu* (VL), *Lotu lu Mică Ţiganu* (MH), *Lotu lu Pavel Ţâganu* (OT), *Moara lu Traian Ţiganu* (DB), *Planu lu Călin Ţâganu* (MH), *Podu lu Dină Ţiganu* (MH), *Privalu lu Manea Ţigănoiu* (BR), *Vâlceaua lu Mărin Ţâganu* (VL), *Valea lui Grămadă Ţiganu* (VL),

[35] Despre tipurile de coversiune, vezi Ion Toma, *101 nume de locuri*, Bucureşti, Humanitas, 2015, p. 65.

[36] Similar, întrucâtva, situaţiei din trecut când această etnie devenise un sinonim al clasei sociale.

[37] În structurile în care etnia precede numele propriu – *Cârciuma Ţiganului Hongiu, Fântâna Ţigan Lungu*, *La Voicu Ţiganului* – calitatea celei dintâi este aceea de apelativ.

BDD-V4317 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:20 UTC)

Ioana Ţiganca (IF), *Mica Ţiganca* (PH), *Puţu lu Ilinca Ţiganca* (AG); *Drumu lu Pătru Rudaru* (DJ), *Fântâna lu Nicolae Rudaru* (DJ).

Alteori, analiza etimologică scoate la iveală explicaţii diverse ori legături indirecte, metaforice, cu etnia respectivă. Astfel, dintre cele 11 toponime *Ţiganca*[38] înregistrate în Oltenia, provin de la apelativul *ţigancă* – vizând sensul propriu al cuvântului – cinci[39]: *vâlcea* c. Bucovăţ or. Craiova-DJ; *teren agricol* c. Goieşti-DJ; *baltă* la Dunăre s. Tunarii Vechi c. Poiana Mare-DJ; *loc* s. Dobrana c. Prigoria, *pârâu* s.c. Prigoria-GJ; *poiană* s. Bâlta c. Runcu-GJ. *Ţiganca* din s.c. Băleşti-GJ, în schimb, a fost pusă în relaţie cu următorul sens al lexemului: „Nume de flori şi de buruieni, nedefinite mai îndeaproape", aceeaşi provenienţă fiind indicată şi în cazul toponimelor omonime din: s. Bulbuceni c. Căpreni-DJ (unde denominează un *deal* şi o *pădure*); s.c. Balta-MH (*câmpie*); c. Măceşu de Jos-OT (*pârâu*). Între această semnificaţie – „nume de flori şi de buruieni…" şi sensul „aspect întunecat" (prin analogie cu pielea de culoare mai închisă a minorităţii) se împarte etimologia unei *păduri* din s. Comăneşti c. Bobiceşti-OT. O altă denumite *Ţiganca – vâlcea* în s. Bucicani c. Predeşti-DJ – provine de la *ţigani* „loc unde stăteau nişte ţigani" + sufixul *-ca*. Deşi la prima vedere rezolvarea genezei toponimelor[40] *Ţiganca* poate părea extrem de uşoară, practica dovedeşte că este nevoie, de fiecare dată, de cercetări mai aprofundate pentru a găsi semnificaţia reală pe care au acordat-o denominatorii cuvântului.

---

[38] Numele de locuri au fost create şi fixate în nomenclatura topică cu (foarte) mult timp în urmă, ele reflectând, firesc, caracterul social al vremii când au luat fiinţă. Vreme la care statutul femeilor era unul de inferioritate fizică şi intelectuală în comparaţie cu cel al bărbaţilor, iar spaţiul lor de acţiune, limitat la mediul familial. Din acest motiv toponimia le „aparţine" în special bărbaţilor. Însă, direct proporţional cu frecvenţa participării lor la viaţa comunităţii (adică în număr mult diminuat), femeile fac totuşi parte din tabloul toponimiei noastre; le includem aici şi pe reprezentantele etniei ţigăneşti: *Apa Ţigăncii*, *Balta Gârla Ţigăncii*, *Balta Ţiganca*, *Balta Ţigăncii*, *Colnicu Ţiganca*, *Cotu Ţigăncii*, *Dealu Ţiganca*, *Dealu Ţiganei*, *Dealu Ţigăncei / Ţigăncii*, *Drumu Ţigăncii*, *Fântâna de la Ţigănoaica*, *Fântâna Ţâgăncii*, *Fântâna Ţigănoaii*, *Gâldău Ţigăncii*, *Gârla Ţigăncii*, *Gaura Ţigăncii*, *Ioana Ţiganca*, *La Lacu Ţigăncii*, *La Puntea Ţigăncii*, *La Ţiganca*, *Livada / Livadia Ţigăncii*, *Lunca Ţigăncii*, *Măgura Ţigăncii*, *Mica Ţiganca*, *Moşia Ţigăncii*, *Movila Ţigăncii*, *Muchia Ţigăncii*, *Muntele Ţigăncii*, *Pădurea Ţiganca*, *Pădurea Ţigăncii*, *Pârâu Ţiganca Mare*, *Pârâu Ţiganca Mică*, *Pârâu Ţigăncii*, *Pârâu Ţigănuşii*, *Poiana Fântâna Ţigăncii*, *Poiana Ţigăncii*, *Poiana Ţigănoaia*, *Privalu Ţigăncii*, *Puţu lu Ilinca Ţiganca*, *Ţiganca*, *Ţiganca Mare*, *Ţiganca Mică*, *Ţigăncile*, *Ţigăneaua*, *Ţigănele*, *Ţigănuşa*, *Ulmu Ţigancăi*, *Vâlceaua Ţigăncii*, *Valea Ţiganca*, *Via Ţigăncii*, *Viile Ţiganca*; *În Rudăreasa*, *Izvoarele de lângă Rudăreasa*, *Pârâu Rudăreasa*, *Valea Rudăreasa.*

[39] Etimologia are legătură cu diverse întâmplări la care protagoniste sunt reprezentantele feminine ale etniei – „se spune că aici a fost omorâtă o ţigancă", „loc unde stătea o ţigancă" (DTRO, p. vol. V, p. 290).

[40] A tuturor numelor de locuri, în general.

BDD-V4317 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:20 UTC)

Menţionam anterior două căi de pătrundere în categoria numelor de locuri a termenilor *ţigan, rudar, zlătar*: una intermediată antroponimic, alta directă, prin extragerea cuvintelor din vocabularul limbii comune şi învestirea lor cu funcţii noi. Există şi o a treia cale, aceea în care se formează un toponim nou pe baza unuia/unora deja existente:

a) prin juxtapunerea a două denumiri anterioare, pentru a exprima un raport de apartenenţă[41]: *Băjeştii Ţigăneştilor*, *Rudari-Aninoasa*, *Rudari-Gurcea*, *Rudarii-Udaţi*, *Rudari-Ludeşti, Tămaşii-Zlătari*, *Ţigăneşti-Calomfireşti, Ţigăneşti-Cioleasca, Ţigăneştii-Goleasca*, *Ţigăneşti-Snagov*, *Ţigăneşti-Stănceşti*, *Ţigăneşti-Ursoaia*, *Ţigănia-Balta Plopului*, *Ţigănia-Crângaşi*, *Ţigănia-Dărmăneşti*, *Ţigănia-Stoieneşti*, *Ţigănie-Sărata* etc.

b) prin consemnarea/evidenţierea unui entopic aflat sub „tutela" administrativă a unei aşezări (sau a subdiviziunilor acesteia): *Dealu Ţigăneştilor, Drumu Ţigăneştilor, Drumu Ţigăniilor, Fântâna Ţigănie, Fântâna de la Crângu Ţiganului, Fântâna de la Ţigani, Linia Ţigăniei, Movila Ţiganul Mic, Muchia de la Ţigănie, Pârâu de la Rudaru, Poiana la Rudari, Punctu Dealu Rudarilor, Şoseaua Rudari, Şuviţa Rudari* etc.

c) fixarea locului prin utilizarea prepoziţiilor: *În Mahalaua Ţigănească, În Ţigănia Domnească, În Valea Ţiganului, La Măgura Ţiganului, La Ţiganca, La Movila Ţiganului, La Rudari, La Valea Ţiganului* etc.

Concluzii. Toponimia unei regiuni, oricare ar fi aceasta, se află într-o relaţie complexă, de condiţionare reciprocă, cu istoria zonei respective şi cu oamenii (pământeni ori venetici) care au locuit-o de-a lungul veacurilor. Dat fiind parcursul nostru tumultuos – căci „încă de la început s-au găsit strămoşii românilor în situaţia de a lua contact cu numeroase popoare străine. Multe veneau prin părţile noastre numai în trecere şi cu scopul de a «prăda», adică de a-şi satisface trebuinţele vieţii economice. Altele s-au aşezat însă definitiv sau măcar pentru o bună bucată de vreme, amestecându-se astfel cu populaţia băştinaşă, în viaţa, limba şi toponimia căreia au lăsat urme existente până astăzi"[42] – nu este de mirare că numele minorităţilor au găsit ecou „şi în toponimia ţărilor noastre, care prezintă o bogăţie remarcabilă de numiri amintitoare a multelor şi feluritelor popoare cunoscute de români în cursul secolelor"[43]. Dintre toate popoarele care ne-au „trecut pragul", cea mai bună[44] reprezentare în

[41] Vezi DTRO, vol. I, p. 59.

[42] Iorgu Iordan, *Toponimia românească,* Bucureşti, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1963, p. 260-261.

[43] *Ibidem*.

[44] La o analiză contrastivă a etniilor cu ocurenţe în toponimia regiunii Olteniei remarcam faptul că aceştia ocupă primul loc, devansându-i pe greci, turci şi sârbi (vezi Iustina Burci, *Profilul etnic al toponimiei olteneşti actuale,* în „Arhivele Olteniei", Serie Nouă, nr. 31, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2017 (sub tipar).

BDD-V4317 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:20 UTC)

nomenclatura locală o au ţiganii. Pe parcursul articolului de faţă ne-am dorit să oferim o descriere a micromodelului toponimic în care aceştia apar.

BIBLIOGRAFIE

Academia Română, *Dicţionarul elementelor româneşti din documentele slavo-române. 1374-1600* (DERS) (coordonator: Gh. Bolocan), Bucureşti, Editura Academiei RSR, 1981.

Academia Română, *Dicţionarul toponimic al României. Oltenia* – DTRO (coord. prof. univ. dr. Gh. Bolocan), vol. 1 (A-B), Craiova, Editura Universitaria, 1993.

Academia Română, *Dicţionarul toponimic al României. Muntenia* (DTRM) (coord. prof. univ. dr. Nicolae Saramandu), 1 (A-B), Bucureşti, Editura Academiei Române, 2005.

Academia Română, *Introducerea* la *Tezaurul toponimic al României. Moldova,* vol. II. *Mic dicţionar toponimic al Moldovei (structural şi etimologic)*, Partea I, *Toponime personale*, (coordonator Dragoş Moldovanu), Iaşi, EUAIC, 2014.

Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", *Micul dicţionar Academic*, Bucureşti, Univers Enciclopedic, 2003, vol. IV.

Burtea, Vasile, *Rromii în sincronia şi diacronia populaţiilor de contact,* Bucureşti, Lumina Lex, 2002.

Busuioc, Monica, *Despre discriminare în DEX*, în „Limba Română. Direcţii actuale în cercetarea lingvistică. II. Lexic, semantică, terminologii, stilistică, pragmatică, retorică şi argumentare" (editori: Rodica Zafiu, Ariadna Ştefănescu), Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2012, p. 41-47.

Calotă, Ion, *Rudarii din Oltenia*, Craiova, Editura Sibila, 1995.

Cantemir, Dimitrie, *Descrierea Moldovei,* traducere de G. Adamescu, Bucureşti, f.a.

Cherata, Lucian, *Ţiganii – istorie, specific, integrare socială*, Craiova, Editura Sibila, 1999.

Duminică, Ion, *Romii/ţiganii din Republica Moldova: o comunitate etno-culturală inedită în spaţiul tradiţional istoric carpato-danubiano-pontic*, în „Akademos", nr 3 (34), septembrie 2014, p. 138-146.

Fraser, Angus, *Ţiganii – originile, migraţia şi prezenţa lor în Europa,* ediţia a doua, traducere din engleză de Dan Şerban Sava, Bucureşti, Humanitas, 2008.

Gonţa, Alexandru I., *Cercetări cu privire la robia ţiganilor din Moldova în veacurile XIV-XVI,* în vol. „Robia ţiganilor în ţările române. Moldova. Rromii din România – studii şi documente istorice" (coord. Vasile Ionescu), Bucureşti, Editura Centrului rromilor pentru politici publice „Aven amentza", 2000.

Ioniţă, Vasile, *Nume de locuri din Banat*, Timişoara, Editura Facla, 1982.

Iordan, Iorgu, *Toponimia românească,* Bucureşti, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1963.

BDD-V4317 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:20 UTC)

Iorga, Nicolae, *Anciens documents de droit roumain,* Paris-Bucarest, 1930.
Kenrick, Donald, *Rromii: din India la Mediterana. Migraţia rromilor,* traducere din limba engleză de Laura Lotreanu, Bucureşti, Editura Alternative, 1998.
Mircea, Radu, *Termenii rob, şerb şi holop în documentele slave şi române*, în vol. „Robia ţiganilor în ţările române. Moldova. Rromii din România – studii şi documente istorice" (coord. Vasile Ionescu), Bucureşti, Editura Centrului rromilor pentru politici publice „Aven amentza", 2000.
Nicolăescu-Plopşor, C.S., *Gurbanele*, în „Arhivele Olteniei", I, nr. 1, Craiova, 1922, p. 35-40.
Olteanu, Şt., *Meşteşugurile din Ţara Românească şi Moldova în sec. al XVII-lea,* în Ştefan Olteanu şi C. Şerban „Meşteşugurile din Ţara Românească şi Moldova în evul mediu", Bucureşti, 1969.
Potra, G., *Contribuţiuni la istoricul ţiganilor din România,* Bucureşti, Fundaţia Regală, 1939, p. 125.
Toma, Ion, *101 nume de locuri*, Bucureşti, Humanitas, 2015.

Surse on-line:
http://www.historia.ro/exclusiv_web/general/articol/c-l-i-l-utari-istoria-iganilor-rile-rom-ne
https://dexonline.ro/definitie/netot

ETHNIC MINORITIES IN PRESENT-DAY TOPONYMY OF OLTENIA AND MUNTENIA: GIPSIES

Abstract

In the *Toponymical Dictionary of Romania. Oltenia* and *Muntenia*, there were registered a series of toponyms that are based on the names of some populations, different ethnically from the autochthonous one. The analysis of these names requires special attention, because a great deal of them did not emerge as a consequence of our living together with the peoples that crossed the territory of Romania, but they are intermediated from the anthroponymic or toponymic point of view, or result from nicknames.

In this article, we intend to present all these gypsy names and to analyse them according to the aspect of lexical or etymological diversity, and the frequency of their emerging.

Key-words: *gypsies, toponymy, ethnic character, transfer, frequency.*

BDD-V4317 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:20 UTC)